

Onze katholieke oorsprong proef je hier

„Ons hele vormingsdeel komt voort uit onze katholieke oorsprong. Wij zetten sterk in op gemeenschapszin en persoonlijke relaties”, zegt directeur Elly van Eerden van het St. Michael College in Zaandam. Bij de oprichting van het St. Michael College was de toenmalige Katholieke Volks Partij

betrokken. Van Eerden kent de verhalen van bezoeken van een bisschoppelijk gedelegeerde in de jaren zestig. „Er werden dan gesprekken gevoerd over religie en er werden ethische kwesties besproken.” Bij haar aantreden in 1991 was dat al niet meer zo. „Dat is niet van deze tijd.” In 2000 werd de dagelijkse praktijk

geformaliseerd en statutair vastgelegd dat er geen inmenning meer mocht zijn van het bisdom Haarlem. Van Eerden wil dat de school zich katholiek blijft noemen. „Onze oorsprong zie je terug in de schoolcultuur. Waarom energie steken in het afschaffen? Er zijn belangrijker dingen.”

De dag openen met een gesprek

Rossana Rivero Hernandez is docent Engels aan het Groene Hart Lyceum in Alphen aan den Rijn. Zij begint de ochtenden met een dagopening. „Ik vind het goed om eerst even in alle rust met elkaar te praten.” Het Groene Hart Lyceum is christelijk.

De docent ziet het christelijk geloof als een mooie, wijze bron. „Wat jij niet wilt dat u geschiedt, doet dat ook een ander niet. Onze hele democratie is op zulke deugden gebaseerd”, zegt Rivero Hernandez. De docent gebruikt de boekjes van Oase Media in Amersfoort als leidraad voor een ochtendge-

sprek over het leven en maatschappelijke kwesties. „De school is een pedagogisch instituut. Ouders doen hun deel in de opvoeding, maar jongeren zijn voor het grootste deel van de tijd bij ons. En verder zijn ze druk met sport, werk, eten, slapen. Als wij het niet doen, wie dan wel?”

100 jaar bijzonder onderwijs. Reden voor feest?

Weg met ons! Het openbaar onderwijs wil zichzelf afschaffen. En ook een rode streep halen door het bijzonder onderwijs. Alle scholen moeten voor iedereen zijn. Het bijzonder onderwijs ziet er niks in. Dat wil blijven bestaan. „Mensen hebben behoefte aan zingeving. Dat bieden wij.”

Dit jaar is het precies honderd jaar geleden dat de gelijke bekostiging van het openbaar en bijzonder onderwijs bij wet werd geregeld. Moet de honderdjarige ten grave worden gedragen? Of gaat de vlag uit? De grootste spreekbuizen van het openbaar en het bijzonder onderwijs, VOS/ABB en Verus, staan lijnrecht tegenover elkaar. Ons verzuilde onderwijsbestel is het resultaat van handjevat in 1917. Om het algemeen kiesrecht erdoor te krijgen hadden de liberalen en de socialisten de steun nodig van confessionelen. Die kregen ze. En zo kwam er passief kiesrecht voor mannen en vrouwen en actief algemeen kiesrecht voor mannen. De confessionelen werden beloond met een (laatste) belangrijke wijziging van artikel 23 in de Grondwet. Hierin werd de financiële gelijkstelling geregeld van het bijzonder en het openbaar onderwijs.

Ongelukkig

Het etiket 'bijzonder onderwijs' is eigenlijk ongelukkig. Want de grote meerderheid van alle scholen, pakweg zestig procent, is formeel katholiek of protestants-christelijk. Zo uitzonderlijk zijn deze scholen dus niet. Een ruwe dertig procent van alle scholen is openbaar. Het overige onderwijs behoort tot de resterende tien procent. Het bijzonder onderwijs, dat in de naoorlogse jaren een stevige pijler was in onze verzuilde samenleving, is nog een restant ervan. Nu, honderd jaar later, buigen ook

deze pijlers naar elkaar toe. Met name de scholen voor het voortgezet onderwijs schreeven bij wijze van spreken de letters r.k. en p.c. van hun gevels. Dagopeningen worden niet altijd meer gedaan op alle protestants-christelijke middelbare scholen en door alle docenten. In de onderbouw meer dan in de bovenbouw, zoals op het Groene Hart Lyceum in Alphen aan den Rijn. Alleen op het kleine aantal orthodoxe, reformatorische scholen, als het Driestar College in Leiden, blijven de dagopeningen overeind en is de gewenste lengte van damesrokken geen issue. Op katholieke scholen vind je amper nog nonnen. Vroeger had je die op scholen als het St. Michael College in Zaandam. „Het voortgezet onderwijs kiest voor profilering. Dat heeft met marketing te maken. Geen aanstoot willen geven”, zegt Taco Visser, adviseur identiteit bij Verus, de organisatie die bijna alle besturen van het christelijk en het katholiek onderwijs vertegenwoordigt. Veel middelbare scholen profileren zich nu als sportschool, als een school met extra aandacht voor economie, of noemen zich technasium.

Profileren

Basisscholen profileren zich meer op de levensbeschouwelijke identiteit dan middelbare scholen, volgens Visser. „Bij die scholen speelt de identiteit meer een rol in het keuzeproces van de ouders. Dat hangt ook af van de regio.” Tegelijkertijd fuseren de bijzondere scho-

Taco Visser (staand, midden): „Het gaat in het onderwijs ook om vorming.”

len met openbare scholen in dorpen die met krimp te kampen hebben. De honderdste verjaardag van het bijzonder onderwijs hoeft om al die redenen niet te worden gevierd, vindt directeur Hans Teegelbeckers van de Vereniging van openbare en algemeen toegankelijke scholen (VOS/ABB). Hij vindt het welletjes. VOS/ABB vertegenwoordigt zeventig procent van alle openbare basisscholen en tachtig procent van alle scholen voor het openbaar voortgezet onderwijs. „Het onderscheid tussen openbaar en bijzonder is niet meer van deze tijd en sluit niet aan bij de samenleving. VOS/ABB streeft naar één school, zonder de voorvoegsels openbare, katholieke, protestants-christelijke, islamitische of welk voorvoegsel dan ook.” Teegelbeckers vindt het vreemd dat leerlingen, gevestigd in twee scholen in

eenzelfde gebouw, soms door een andere voordeur naar binnen gaan. „Dat belemmert ze om van en met elkaar te leren.” Het meest storend vindt VOS/ABB dat het bijzonder onderwijs, 'nota bene bekostigd door de staat', leerlingen en leraren mag uitsluiten op grond van hun levensovertuiging. „Dat is in strijd met artikel 1 van de Grondwet waarin staat dat men niet mag discrimineren.”

Glazen stolp

Visser bestrijdt dat katholieke en protestants-christelijke scholen bijzonder is niet meer van deze tijd. Ze hebben een sterke betrokkenheid. Ze gaan juist voor de zwakkere leerling. Die willen ze extra kansen geven. De onderwijsresultaten zijn er ook naar. Die zijn minder in landen met enkel staatscholen.” Teegelbeckers wijst op het verkie-

zingsprogramma van Groenlinks waarin staat dat de partij artikel 23 wil afschaffen, en wappert met een boekje: 'SchoolGids'. Hierin is artikel 23 herschreven door VOS/ABB samen met de Vereniging Openbaar Onderwijs (VOO). Het is twee jaar oud, maar 2017 is volgens Teegelbeckers het goede jaar om het extra onder de aandacht te brengen. Want 'van boven' lijkt er volgens hem nog niet veel bereidheid om het bestel op de schop te gooien.

„De politici van christelijke huize en de bestuurders van het bijzonder onderwijs leven onder een glazen stolp. Ze houden een beweging tegen die al lang gaande is. Christelijke scholen? Prima. Maar scholen die niet algemeen toegankelijk zijn en leraren kunnen weigeren omdat ze homo zijn, kun je natuurlijk niet bekostigen met overheidsmiddelen. Dat moeten ge-

woon particuliere scholen zijn. In 'SchoolGids' beschrijven wij een toekomstvisie die boven artikel 23 uitstijgt en die geen onderscheid meer maakt tussen openbaar en bijzonder onderwijs. Maar politici hebben het lef niet om artikel 23 aan te pakken.”

Pluriform

Visser is tegen. „Ze beschrijven in hun boekje feitelijk de openbare school, maar ideologisch pleiten zij in feite voor bijzonder onderwijs. In hun optiek zijn alle scholen straks openbaar. Wij zeggen; maak alle scholen bijzonder. Laat het onderwijsaanbod pluriform zijn. Ik ben tegen één soort school. Er is ook niet één samenleving. In het concept van de 'SchoolGids' hebben alle scholen de vrijheid om hun profiel zelf in te vullen. En je ziet dat openbare scholen nu ook aandacht besteden aan levensover-

tuiging (De overheid wil daar extra geld voor uittrekken, red.)” Dat laatste bewijst ook het boekje 'SchoolGids'. Leerkracht Tim Jongewaard, verbonden aan obs De Fuik in Den IJp, beschrijft daarin hoe zijn leerlingen, die niet ter kerke gaan, zich verdiepten in de uitbreiding van het christendom en de betekenis daarvan voor de samenleving. Visser: „Religie, spiritualiteit, de hedendaagse mens kiest er nu vaak bewust voor.”

Visser ziet ook wel dat de samenleving verandert. „Vroeger dachten protestants-christelijke scholen vanuit hun grondslag. Nu is het andersom en gaat het erom de P van perspectief onder woorden te brengen: waartoe wil het onderwijs jongeren vormen? Je wilt ze ethisch besef bijbrengen, praten over wie je bent, wat het leven betekent. Meer uren geven aan het

'Bijzonder onderwijs is nog altijd het beste onderwijs'

vak levensbeschouwing. Scholen zeggen ook wel: 'Zolang er geen ander verhaal is, doen we het met het goede dat we hebben'. We leven in een tijd van bricolage (uit alle geloven en richtingen een nieuw besef knutselen, red.) Is dat erg? Als je orthodox of atheïst bent misschien wel.”

Leonie Groen